

SOČA

(Večerno izdanje).

Izhaja trikrat na teden — šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kazipolom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gl. 6-60
pol leta 6 „ 60 „ 3-30
četrlet 3 „ 40 „ 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vsa leta 3 K 20 h ali gl. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunki ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.
Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravnništvo.

Oglas in poslanice
se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.
„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovansko knjižnico“, katera izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsakega 1 gl. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računajo po 20 kr. petih vrstah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Trgovsko in obrtno društvo.

V.

Naša organizacija in naš — delavec.

(Dalje).

Takega delavskega vprašanja pri nas na Goriškem med Slovenci ni zato, ker nimamo velikih svojih narodnih podjetij s tvornimi obratovanjem, velikega kapitala. Koliko kapitalistov in podjetij pa imamo na Goriškem, ki imajo toliko in toliko delavcev? Najbrže ne pridemo niti do številke 5. Pač imamo tvornic v rokah tujih kapitalistov, tujih podjetnikov, in v okolici goriški je nekaj stotin takih delavcev, ki spadajo v pravi delavski stan.

Ali tudi tu niso delavci tako potrebni samostojne organizacije, ker so z malimi izjemami večinoma domačini, bivajoči v okolici mesta in tvornic, iz družin, katere imajo same nekaj posestva, kateri torej niso vezani docela na dnino in mezdo, katero dobivajo od podjetnikov, marveč jim je še vedno dana prilika, da se vrnejo k prvotnemu svojemu kmetiskemu stanu. In naše duhovništvo tudi res vedno vpliva, da bi se tvorniški delavci in delavke iz Mirna, Sovodenj, Vrtojbe, Solkana, Podgore in Pevme vrnili k domačemu delu ter si ohranili tako svoje krepko telo ter kmetisko neizprijetost in samostojnost. Zasluzek v gotovem denarju mika mladino iz okoliških vasij, da se le ne dajo odgovoriti, in potegnjena tednina ali 14-dnevna je mnogo bolj mamljiva in vabljiva nego negotovi dobiček težavnejšega poljskega dela doma na posestvu.

Imamo konečno še eno središče delavstva, in to so kamnolomi v Repnu in v Nabrežini. Tudi ti delavci so še večinoma polukmetje ali pa poluobrtniki kamnoseki; vender jih je še precejšnja četa takih, ki so se odtujili poljedelstvu, in ki se niso izobrazili za obrtnika, marveč ostanejo delavci-dninarji.

Pri obrtnih zopet delajo izjemo one obrti, ki se bližajo podjetjem; to so tiskarne, stavbarstvo in opekarne. Tiskarski stavec, zidarski delavec in delavec v opekarni nima, če tudi je pri nas odvisen le od manjših podjetnikov, upanja postati samostojen, mar-

več stavec ima ostati stavec, zidar je le malokdo tako srečen, da si pridobi toliko podjetnik zgradbe.

Delavstvo v naši deželi se torej omejuje na nekatere stotine, in to v mestu Gorica in okolici ter v Nabrežini, drugod so pa sejani le posamezni in po desetinah. Da bi domači kapital, domači podjetniki izkoriščevali delavca, tega se pri nas ne more trditi, kajti preblizo si stojita delavec in gospodar. Ako primerjamo velika delavska središča, kakor Pariz, London, Dunaj, Berlin i. dr., kjer je delavec v eni tovarni na tisoče, kjer delavec celo svoje življenje ne dela drugega, kakor da eden maže stroje, drugi opravlja rezalnico, tretji spet lika itd., da en delavec brez drugega ne more nič; ko je cela tisočina delavcev odvisna drug od drugega kakor kolesca velikega stroja; ako vidimo proti tem tisočinam delavcev milijone in milijarde kapitala, kateri nima druge svrhe, kakor da se obdrži, pomnoži in vzdržuje svojo vladu, potem seveda se moramo nasmehovati, kako to, da se baš nekateri duhovniki pri nas tako srčno brigajo za prospeh delavskega stanu v deželi, kjer pravzaprav pravega delavstva ni. Kljub vsemu temu pa z ozirom na vseobči razvoj delavskega vprašanja in z ozirom na bodočnost zavzemamo to stališče: Pravo delavstvo je ne le opravljeno k organizaciji, marveč vezano v svrhu sebojhrane, in kjer stoji nasproti velikemu kapitalu, se mora sklicevati na svoje mase, na moč svoji lehtov, sme in mora postati revolucionarno. Opravičeno je stremenje po materijalnem izboljšanju, po izobrazbi, po deležbi na političnem življenju in politični moči, in po humaniteti že je pravo delavsko gibanje simpatično vsakemu izobraženemu človeku.

Ostaja pa znak prave delavske organizacije očitno revolucionarno gibanje, ker gre proti hijerarhiji, birokraciji in plutokraciji. Teh močij se zlepa ne odreši. Opravičeno je delavstvo, družiti se in pri svojem združenju naglašati moč milijonerih svojih rok. Simpatizujemo tudi mi s temi vojsčkami splošne volilne pravice, splošne izobrazbe, brezplačne šole, brezplačne pravodaje itd.

sklonjeno držal, ter vprši svoje oči v obraz tisti, katero je nagovarjal, je ves osupnil, in je nekaj potihoma zase rekel. Potem pa je prašal glasno:

«Nemara mati naše svitile gospodinje?»

«Da», je odgovorila Ermelinda. Tedaj si je oskrbnik jel prizadevati, da bi spravil ljudi v stran in takó napravil pot gospej in baronu. Peljal ju je v pritično bogato opravljeno sobo, kjer sta nova gosta našla deklice, dvorjaniče in služabnike, pripravljene na njihova povelja.

Ermelinda se je bila vsedla ter je z njej prirojeno prijaznostjo sprejemala neke deklice, ki so se ji klanjale. Grof pa je mej tem šel okolo po dvorani, in držé roke na hrbtu, se je sedaj pa sedaj vstavljal ter gledal neke podobe, ki so visele na steni.

«Ali ni to Picova slika?» je vprašal oskrbnika, ki mu je stal vedno na strani.

«Da, slika Pica Viscontija, očeta mojega plemenitega gospoda», je odgovoril oskrbnik z globokim poklonom.

In kjer se dviga pravi delavec v naši deželi se udeležuje tega splošnega svetovnega revolucionarnega gibanja za izboljšanje svojega položaja. Zaraditega smo za organizacijo delavca tudi v splošnem pomenu, kakor se ga rabi pri nas, t. j. vsakega človeka, ki si služi svoj kruh, in je odvisen od tujega gospodarja, naj si že bode obrtni pomočnik ali kmetijski delavec ali kaj takega. Smoter pa, kateri moramo imeti pri organizaciji tega delavstva v širšem pomenu, ne temelji na onih velikih nagibih, ki dvigajo pravo delavstvo sveta proti velikemu kapitalu, marveč vodi nas načelo humanitete, marveč zboljšanje gmočnega in nprstvenega položaja tega delavstva v širšem pomenu.

Da to doseže, mu priznavamo tudi lastno organizacijo. Ta splošna organizacija postaja važna za Gorico posebno iz razloga, ker se odvisen človek najprej potuji, in ker iz delavskega našega stanu tuji živeli dobiva največ vitalnih svojih močij. Kakor smo postavili goriški Slovenci v prvo vrsto potrebo organizacije trgovskega in obrtnega stanu, v drugo vrsto organizacijo veloposestnikov, tako stavimo na tretje mesto posebno nujno potrebno organizacijo delavstva v Gorici in drugod po deželi. (Dalje pride).

Čemu so potrebovali „Gorico“?

Kogar ni zaslepla strankarska strast, vidi čedalje jasneje, čemu so potrebovali bivši „narodni voditelji“ svoje posebno glasilo. Parola je bila in je še vedno: „Dol z njim, kdor se predrzne imeti drugačno politično prepričanje nego ga imamo mi — narodni voditelji!“ Tako so terorizovali tudi poprej, dokler so se posluževali „Soče“. Tudi takrat so v „Soči“ nahrulili vsakogar, ki je kako drugače sodil njihovo „nezmotljivost in modrost“. Take hrulacije so pisali teroristi prav pogosto sami, toda vselej so vrgli kamen in skrili se za — Gabrščekov hrbet. Velikokrat pa so naščuvali Gabrščeka, ki je bil veliko prepošten za družbo, v katero je bil revež zalezal, on je verjel in napisal marsikaj, kar zdaj obžaluje, ko so se mu odprle oči. — Kaj pa je Ga-

«In ta tukaj», je čez trenutek zopet vprašal grof, «je Maffeo, kaj ne da?»

A tisti hip je neki dvorjanič potegnil debeluha za rokav in mu rekel: «Gospá hoče govoriti z vami».

«Da, Maffeo, gospodarjev stric», je odgovoril oskrbnik na grofovo vprašanje, in hitro na to je dejal še: «Če dovolite, grem na postrežbo vaše plemenite gospe, katera me kliče». Takó rekši je stekel k Ermelindi, katera ga je vsa vesela vprašala:

«Kje sta pa novoporočenca? Ali jima niste še naznanili, da je došel grof Del Balzo?»

«Novoporočenca?» je dejal vrli možak ne vedé, ali gospá resno vpraša, ali se le šali.

«Da, kje sta ona dva?» je ponovila grofica s takim izrazom, ki je izključeval vsakoršen dvom.

«Ali nista bila z vami?»

«A, sedaj razumem. Šla sta nam naproti», je zopet poprijela Ermelinda z nasmehom, «pa glejte! nismo se srečali. Sta že morala iti po kaki drugi poti. Pošljite brž kakega sla, naj ju počke in pokliče nazaj».

bršček? Ali je državni in deželni poslanec, da se mu je bati za kak mandat ali celo za glavo, ali pa je bil ves čas najagilnejši narodov delavec, nikdar zase, a vselej za — druge. Poganjal se je po celi deželi za Gregorčiča, Coroninija, Rojca, Berbuča, Grča itd., katerih so se ljudje tu in tam ali na sploh branili. Kaj je imel on od vsega tega? Samo zamero na zamero! Ali mar menite, da je to koristilo njegovim podjetjem? Ali so bili vsi minoli boji zanj prijetna zabava? Kdo raje nego on bi se bil izognil vsaki osebnostni polemiki, vsaki hrulaciji zlasti veljavnejših mož? To je bilo v njegovem interesu — ne pa tisto udrihanje po polit. nasprotnikih, kakoršno so narekovali „narodni voditelji“! — In res je bilo v „Soči“ že dokazano, da se je zahvaliti prav Gabrščekovi previdnosti, ako „Soča“ ni bila tako osebnostna, kakor so čisto zahtevali „prvaki“. Povedali smo tudi slučaj, ki se je dočodil par mesecev pred razkolom. Župan Pavlica je bil začel godrnjati proti abstinenici in je svoje mnenje tudi očitno povedal. Na to je došla Gabrščeku pisana „ordra“: „Den Mann müssen Sie zerfetzen!“ To se seveda ni zgodilo, marveč vsa reč je bila bolj na rahlo odpravljena; Pavlica ni bil niti imenovan. Seveda se je Gab. teroristom zamoril, kar je pozneje izvedel.

Ker „Soča“ ni dovolj zvesto služila takim zahtevam vrlih „narodnih voditeljev“, so potrebovali tako, prav tako glasilo, kakoršno je — „Gorica“. Kdo razsodnih ljudi ni že s studom odložil te hudiceve nveste iz rok? Saj v njej ves čas ni drugega nego — po peklensko zlobni osebni napadi. Seveda je vsled tega tudi v „Soči“ primer-nih odgovorov, toda — mi smo v defenzivi, mi se branimo! Kdo se ne bo branil na tolike lumparije?!

Naj bo kdorkoli, vsakdo dobi brez pardona surovo brco, ako ne malikuje malih bogov: Gregorčič-Coronini in vredno ne časti njih angeljev varuhov: Rojca, Berbuča, Grča.... ven do svetnikov Gasperja Steklino-viča in Petra Križanega!

Kaj je storil tako hudega župan Grilanc, da mu posvečujejo cele predale? Kaj je zagrešil celó deželni poslanec Muha, ko so ga v juliju vendarle osleparili, da

«Kakó!» je dejal oskrbnik nemalo osupnjen, «nista bila z vami? Tu sem nista došla. Moj gospodar mi je bil res poslal naznanilo, naj vse priredim za vsprejem že danes teden, toda ves ta čas ni bilo videti nobenega. Jaz sem mislil, da sta še vedno pri vas v Milanu».

«Grof, grof!» je zaklicala Ermelinda, skočivši na noge ter hité vsa preplašena proti svojemu možu, veste kaj? Ju ni tu!

«Koga ni?»

«Bice in Ottorina. Mož pravi, da ju še videl ni». Takó rekoč je kazala oskrbnika, kateri je stal tam ves zbe-gan, videč gospó takó prestrašeno, ter ni vedel, kaj naj bi rekel ali storil.

«Kaj? kaj pravite, oskrbnik?» je jeceljal grof, «da ju ni tu? da ju niste videli?»

«Seveda ne; jaz sem mislil, da sta v Milanu».

«In nista došla v Casteletto preteklo soboto?»

«Oh, moj Bog! nista došla niti v soboto niti noben drugi dan».

«In niste dobili nikakoršnega poročila, nobenega sla, prav nič?»....

«Nič, verujte mi, prav nič».

— 104 —

MARCO VISCONTI

ZGODOVINSKI ROMAN

✱

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

(Dalje)

Sokolar je skočil s konja in se je bližal gospodinji, da bi pomagal tudi nji doli stopiti. A tedaj so zagledali, kakó se je med ljudmi z veliko težavo poganjal naprej neki debeluh z rudečimi lici. Ta je bil grajski oskrbnik, kateri, dosevši do gospe, je namignil Ambrožu, naj se oddalji, in je še pravočasno prejel za strmen ter pomagal gospej, ko je stopala s konja. Ves zasoplen je ostal za trenutek nem, toliko bolj se je pa trudil z rokama in se globoko uklanjal, hoté s tem skazati svojo udanost in svoje veselje.

«Dobro došla», je dejal naposled, ko je vlovil sapo, «dobro došla, svitla grajska gospa, med svoje zveste služabnike». Na to dvignivši nekoliko glavo, katero je prej iz spoštovanja

Jim je podpisal izjavo skandaloznega spomina? Kaj takega je storilo 38 najveljavnejših Kraševcev, da jih zmierzajo z otročaji in duševnimi siromaki? Kaj neki je zakrivil Konjedić ml., da ga hrulijo na impertinenten način in z očitnim namenom, da bi mu škodovali? In kako je prišel celó na daleč sploštevani župan in večkratni veleposestnik Konjedić v Plaveh do te časti, da udrihajo po njem? Kdo se ne spominja, kako skrajno nepremišljeno v svoji strasti so napadli tik pred volitvijo župana Pavlica v Rihembergu. Mož ni naša simpatija, je vedno naš nasprotnik, a mi smo ga pustili v miru, nismo mu rekli žal besede ne pred volitvijo in ne po njej, dasi je volil obakrat proti nam in je spravi seboj še druge! — Na vsa ta vprašanja je odgovor lahek: Gospodom „prvakom“ tam v tisti zloglasni „Goričanski“ bandi je glavno orožje — terorizem, strahovlada jim je uzor! Kdor ne ukloni tilnika, mu je gorje! Ako se ukloni tudi proti prepričanju, iz strahu pred njimi, jim je ugroženo, da bi se hotel; ako bi se jih bil brezpogojno oklenil, bi ga povzdignili v deveto nebo; ker tega noče, ga hrulijo in natolcujejo, da je kar ostudno!

Take razmere so nam prinesle v deželo bivši — „narodni voditelji“. Slovenci pobijamo drug drugega, razkrivaje celo rodbinske tajnosti in čisto zasebne grehe, dočim smo na lahonskega moloha skoro pozabili! Nič čudo, ko nam dajejo „narodni voditelji“ s svojimi večnimi hrulacijami zdaj tega zdaj zopet onega rodoljuba toliko posla, da jim utegnemo dati zaslužen odgovor komaj na vsako deseto grdobijo! Saj je znano, da hudoben jezik izreče v jedni sapi toliko lažij, da jih postenjak ne more dovoljno zavrniti v celem govoru ali v večjem članku!

Koliko časa bodo še trajale v deželi take neznosne razmere, s katerimi sta nas osrečila voditelja Gregorić-Coronini? Kdor pričakuje od nas, da bi radi „ljubega miru“ vrgli puško v koruzo, ta se vara; časi so preresni, črna tema preveč tlaci našo domovino, da bi se jej umaknili mi, ki edini jo utegnemo razgnati, — kajti čutilimo se močne dovolj in naše vrste čudovito rastejo! Vsa mladina je z malimi izjeme mami naša — naša je torej bodočnost!

Komur je torej do tega, da se čim prej vrnejo v deželo boljši, mirnejši časi, naj deluje na to, da se pomnože itak že mogočne vrste naših somišljenikov. Ko se to zgodi, bodo teroristi kmalu ukročeni in pohlevno se stisnejo vsak v svoje kotiček. Dotlej pa ne bodo mirovali, kajti ni jim mar narod, vodi jih slepa strast, proti kateri ni leka.

Hrvatska Bosna.

(Članek iz državno-poslanskih krogov).

Dne 13. pr. m. je zahteval slovenski delegat dr. Ferjančič v avstrijski delegaciji, da se priklopita Bosna in Hercegovina kraljevini Hrvatski, h kateri sta spadali že od predavnih časov do turske invazije. Dokazal je zgodovinsko opravičenost te hrvatske zahteve ter zavrnil krepko in jasno ogerskega delegata Ugrona, ki se je bil povselp v svoji madjarski predrznosti do smeje trditve, da ima le Ogerska pravico reklamirati zase takozvani „okupirani dežel“. Koliko važnost je pripisavati temu odločnemu nastopu delegata Ferjančiča, so pokazali hrvatski listi, ki so vsi brez izjeme izražali slovenskemu poslancu v uvodnih člankih hvalo in priznanje... V delegacijah ni zastopal doslej nihče takó odločno hrvatskega državnopravnega stališča, kakor je to storil slovenski delegat Ferjančič v svojem imenitnem govoru. V ogerski delegaciji sedé res tudi Hrvatje, toda neki list je opomnil nedavno zelo primerno, da se čitajo njihova imena samó, kadar se naštevajo poslanci, ki so bili navzoči pri različnih dinéjih. Jediní, ki se je časih oglašil in ki je govoril par besed tudi o bosenskih stvaréh, je bil poslanec Gjurković. Ali ta je zasel v svojih izjavah na óno pot, katere je bilo od hrvatskega delegata najmanj pričakovati, po kateri pa so hodili redno doslej tudi česki poslanci, kadar se je govorilo v delegacijah o upravi Bosne in Hercegovine. Stališče, ki je odkazano v tej stvari vsem avstrijskim Slovanom — to je stališče hrvatskega državnega prava — ni imelo doslej v delegacijah ni jednega zastopnika. Da se ni oglašil dr. Ferjančič, bi se bila gibala kritika Kallayeve uprave tudi letos v isti smeri kakor prejšnja leta.

V jedni prvih sej avstrijske delegacije nastopil to smer mladočeski delegat. Kramar, sledil mu je zadnji čas v ogeri delegaciji „Hrvat“ Gjurković... Glavni prmet te vrste kritike je takozvano srbspravoslavno gibanje, kateremu se pripisuje različnih stranij važnost in pomembnost, I-korsne na noben način nima. To gibanje povsem interna stvar jednega čela pravoslavnega prebivaistva v Bosni in Hercegovini, — samó jednega dela, kajti večina pravoslavnega naroda se za to gibanje ne zanima in ga niti ne razume. Čudno je, kakó mogla ta sama na sebi malenkostna zadeva vzbuditi toliko zanimanja in razburjenja čestostan bosenskih mej, in kakó je moglo pinesrečeno delovanje nekaterih agitatorjev diti toliko in takó gorečih zagovornikov čed v avstrijski delegaciji. Vse to gibanje ni bio in ni nič drugega kot razpor med pravoslavno hierarhijo in nekaterimi lajki, in kakor kažejo pogajanja, ki so se vršila pred kratkim v Sarajevu med metropolitom in zastopniki. No, sumilo se je pač, in morda ne povsem neopravičeno, da skrivajo voditelji in inspiratorji tega gibanja za svojim delovanjem, ki se tiče na zunanje samó cerkveno-solskih stvari, politične težnje in smotre, s katerimi za zdaj se nočejo jasno na dan, katerim pa bi morali avstrijski Slovani v svojem interesu z vso odločnostjo nasprotovati. Te težnje so v dijametralnem nasprotju s pravičnimi in opravičenimi zahtevami hrvatskega državnega prava in nimajo v pravoslavnem prebivalstvu Bosne in Hercegovine nikakih korenin; uvažajo in propagirajo jih inozemski agitatorji. Delegat Gjurković se je zavzel z vso iskrenostjo za te agitacije; če bi se bil boljše informiral, bi tega najbrž ne storil. Zavzel se je ob jednem za nekatere nezadovoljne mohamedane iz Mostara in mostarske okolice, ki so poslali nedavno deputacijo k cesarju, da mu izrazijo svoje nezadovoljstvo s Kallayevo upravo. Kaj je dosegla ta deputacija, ni znano. Znano pa je, da je tudi to „mohamedansko gibanje“ samó narejeno, in da ni vredno prahu, ki ga je vzbudilo.

Mostar je središče ponesrečene pravoslavne agitacije, in v Mostaru se je rodilo to „mohamedansko gibanje“; najbrž se ne motijo oni, ki slutijo, da stojé za vsem tem jedni in isti agitatorji in jedne in iste težnje, ki imajo z veroizpovedanji jako malo opraviti, in stremijo, kakor smo omenili, za čisto drugimi, političnimi smotri.

Te različne agitacije so absorbirale doslej vso pažnjo in so bili skoro izključni predmet bosenskim debatam v delegacijah. Na hrvatske zahteve in težnje, ki so za nas neprimerno večjega pomena, in ki nam morajo biti na skrbi že v lastnem interesu, se ni oziral doslej skoro nihče... Bosno in Hercegovino Hrvatom! To je zaklical Ferjančič v avstrijski delegaciji in upamo, da ta klic ne ostane osamljen in brezvspešen. Zdi se nam vsaj, da opazamo ugodna znamenja na obzorju. Ferjančič, prvi poslanec, ki je zahteval z vso jasnostjo združenje Bosne in Hercegovine s Hrvatsko, je bil izvoljen brez ugovora poročevalcem o bosenskem proračunu. S to izvolitvijo se je priznalo, da se tičeta Bosna in Hercegovina v prvi vrsti Jugoslovanov, — priznala se je ob jednem molé opravičenost hrvatskih državnopravnih aspiracij na okupirane dežele. Od tega priznanja do končne ugodne rešitve bosenskega vprašanja je gotovo še daleč; ali da se naposled, četudi morda šele v daljni prihodnosti, uresničijo težnje Jugoslovanov tudi gledé Bosne in Hercegovine, o tem nikakor ne dvomimo.

O antisemitizmu

(Govor Anatola Leroy-Beaulieu po českem prevodu priredil D. Lončar).

(Konec).

Ali jim zaraditega prepovemo obiskovanje šole ali izbrisemo njih imena iz svojih zapisnikov? Čul sem matere, ko so se pritoževale, da veliko število židov naredi z-piti... Na Ruskem in Nemskem ravno tako kakor na Francoskem se je mnogokrat opzarjalo na njih vspehe pri izpitih. Ali jih moramo torej izobčiti, in bode-li to rešilo sredstvo, da povzdignemo intelektualno stopnjo svojega naroda?

Vem, kaj mi odgovore njih nasprotniki. Očitajo jim njih inteligenco, njih zgodno zrelost, njih čilost. Nekateri si upajo trditi, da Arijci ne morejo tekmovali s Semiti. Piznavam za svojo osebo, da se moj pomsprotivni podobnemu naziraju. Rad priznavam, da je Slovan ali Rumunec tako skromen, da

se proglašja za nesposobnega v tekmovanju s Semiti. Jaz nisem tako ponižen. Ne smatram se za podrejenega židom; domišljam si o sebi in svojih rojakih, da smo zmóžni, postaviti se mu iz oči v oči; in da si ubranimo bas proti židom kakor nasproti drugim plemenom svoje mesto na svetu, ne zahtevam od zakonov nič drugega nego eno: enakost za vse! (Ploskanje).

Preostaja nam še, da preiščemo, kam vodi antisemitizem na socialnem polju? To je oddelek, kjer prosim cele vaše pozornosti. Čeprav bi se vam zdel antisemitizem vsestransko še tako opravičen, predno se udaste njegovemu vodstvu, si stavite vprašanje, kam vas pripelje? Veste, kam vas pripelje? K temu, kar se imenuje z nejasnim imenom protikapitalizem. Odtod izvirajo njegovi govori proti denarju in denarstvu, proti kapitalu in kapitalizmu. In ako vam ne pove protikapitalizem dovolj, potrebujete-li jasnejših besed, vam pravim, da antisemitizem preide prej ali slej v socializem. To je najvišji socializem teh, ki ne vedo, kam jih vodijo ideje, ki so slepi za to, da jih logika potegne proti njih volji tja, kamor bi morebiti ne bili hoteli priti. Še več, ne pomisljam trditi, nizem, da antisemitizem hite naravnost v anarhistični tisek pozivljaj h konfiskacijam, k plenjenju, k javnemu nasilju nasproti židom, katere je postavil izven zakona?

Več glasov: — Imenujte te novine?

Leroy-Beaulieu: — Poznate jih bolje nego jaz; ne dvomim, da ste njih bralci. Bili smo priče, kako so antisemitski listi čevali mase k besnosti in jim naznanjali hise židov. (Kakor n. pr. češki „Narodni Listi“ dijakom šolanje prof. Masaryka! Op. prel.).

No, za svojo osebo smatram to za škodljivo, ako izzivamo k plenjenju, a čeprav nasprotnikov... Ne verujem, da bi domoljub, da bi kristijan podkuril splošno gibanje proti bogatim, in čeprav bi bili to židje. Nisem tako preprostega mišljenja, da bi veroval, da bi ta dan, ko bi se vzdignil v Parizu anarhistični upor, ko bi antisemitski agitatorji vodili mase proti poslopjem židovskih bankirjev, da bi krščanskim buržoazijcem zadoščalo. Tako pa vem, kolikor poznam pariško ljudstvo, da bi se ono ne ustavilo pred tem, kakor se je dobro rusko ljudstvo pred svetimi podobami.

Povzamem torej: ne odobravam niti naukov niti metode niti načina boja antisemitskega. Nauke, metode in način boja smatram za nevarne Franciji, prinašajoče pogubo socialnemu miru. Ker jih imam za pogubne Franciji in francoski družbi, zato sem se jih upal pobijati pred vami. In ko sem to storil, sem zadovoljen s seboj, kajti antisemitizem in socializem se hote ali ne hote tako dotikata, da si naposled na nesrečo podasta roke. Tu je nevarnost za Francijo, nevarnost socialna in nevarnost politična. In jaz, ki stojim nad tem grdim potegovanjem za mandate in nečem imeti druge skrbi nego skrb za napredek družbe in francoske domovine, imam pravico konstatirati, da se nagiblje antisemitizem v tej obliki, v kakršni se kaže pri nas na Francoskem, k socializmu sui generis (svoje posebne vrste), socializmu desnice,* ako hočete, k socializmu, ki se skriva za nejasnimi oblaki krščanstva, toda ki nima krščanskega nič razven maske in ki hote ali ne hote deluje v prid drugemu socializmu, socializmu ateističnemu, socializmu revolucionarnemu.

* Socializem desnice, desno krilo soc. je po njegovem antisemitizem, levo krilo je anarhizem, revolucija.

Domače in razne novice.

Osebnosti. — Poštnim praktikanom so imenovani: Evg. Maurich in Gr. Angolini za Trst, Ant. Bataja za Pulj in Vek. Recelj za Ljubljano. — Prizivna sodnija v Trstu je imenovala avskultantom: Ant. Kozulica, Ferd. Černeta in Vinc. Botterija.

„Prim. List“ burkež ali prismođež?? — „Gor.“ je imenovala enkrat dr. Pavlico burkeža. Ker nočemo stikati po osebah, pravimo mi, da burkež ali prismođež je vele-pobožni „P. L.“, ki nam je odgovoril na naše „zafkacije“ o društvu katol. učiteljic tako-le: „Ti presneta kanalka ti! Kako je mogote, da že vendar nekoliko star dedec, kakor je Gabršček, ki je bil že uduvec, ki se je že drugič poročil — še vedno tako nesramno in ostudno govori ali pa dovoljuje, da drugi v „Soci“ govore? Kdaj se bo ta dedec poboljšal? Star je že — pa bi še rad plesal. Andrejec, Andrejec, bodi pameten!“

Ta Andrejec je res nepoboljšljiv dedec; že 35 let ima, pa še bi rad plesal, morda celo s katoliškimi učiteljicami! Taka je polemika na „katoliški podlagi“. **Dr. Stančič ni le brezverec, marveč celo framason.** — Tako je pripovedoval na Tolminkem neki vika r in Coroninjev agitator. Ta vestni katoliški duhovnik je ljudem svojo trditev tudi — „dokazal“! Čujte! Kazal je ljudem „Soto“, v kateri je bil neki članek o dr. Stančiču ločen v več delov z zvezdicami **. Te zvezdice je kazal

po štenjakovič priprostim ljudem in rekal: „Glejte, to pomeni, da dr. Stančič je brezverec, framason“. (Framasoni imajo namreč znak ., t. j. točke, katere stavljajo poleg svojega imena ali drugače). — Kaj naj rečemo taki brezvestnosti katoliškega duhovnika?! Ali je možna še večja predrznost? — Pa se bode čudili, ako se vzbuja vedno večji odpor proti podobni zlorabi cerkve in duhovske službe!

V Ročnju na Kanalskem — poroča „P. L.“ — so ustanovili 1. in 2. t. m. Marijino družbo za dekleta. Ker se jih je vpisalo že 40, jim domača duhovnika več ne zadoščata; na pomoč je moral prihiteti tudi preč. g. dr. Jos. Pavlica iz Gorice!

Iz Bolca se je oglašil kaplan Abram v „Prim. Listu“, da bi zagovarjal svoje socialne bedarije, katere hoče vtihotapiti med Bolčane. Kako se ta možič že domatega in mogočnega čuti v Bolcu po par mesecih, kaže ta-le udriharija po našem dopisniku, češ, da on: „kaže neko samozavest, osebnost, ki se ne bliža le smešnosti, ampak je do cela smešen“. — Da moč svojo moč precenjuje, mu Bolčani sami dajo razumeti. Naj se raje bolje peča s svojo službo, bo bolje zanj, za cerkev in Bolčane!

Dopis v „Gorici“ je pa naravnost nesramen. Ali ima tudi tu kaplan svoje prste vmes? Ako on ne, je golovo tudi tu zopet kak njegov tovariš, ki tako lepo izpolnjuje Kristove nauke o dolžnostih do bližnjega! Tem novodobnim apostolom pa je glavno delovanje le: setev jeze, razpore, sovraštva med ljudstvom. Nikar naj se ne čudijo, ako dobivajo edino pravi odgovor iz ljudstva samega!

Teorija in praksa pri klerikalnih. — V zadnjem „P. L.“ čitamo med drugim!

„V boju, ki se bije zdaj v naši ožji domovini, je še mnogo osebnosti. V osebnosti boje se pa katoliški list ne more spuščati!“

Tako teorija na prvi strani. Praksa na tretji strani pa dokazuje, da so uredniki klerikalnega lista silovito osebni in se obregajo celo ob zasebne rodbinske razmere moza, o katerem slutijo, da bi bil utegnil napisati notico v „Soci“ o društvu katol. učiteljic. Ni jim zadoščal odgovor „Soci“, treba je bilo poiskati tudi osebo, da stre-ljajo v njo. In taki so vedno ti katoliški moralisti. Eno učé, drugo delajo!

Županska zveza. — Z velikim veseljem smo pozdravili shod slovenskih županov v Ljubljani l. 1898., ker smo si obetali in si se obetamo prav mnogo koristi od take zveze. Na shodu je bil naprošen ljubljanski župan Iv. Hribar, da pripravi vse, kar treba, za ustanovitev „zveze slov. županov“. Mož je tudi res to storil, in posrečilo se mu je po mnogem trudu, doseči potrjenje predloženih pravil. Ista so potrjena, kakor znano našim citateljem, ker smo jih priobčili, in sedaj je čas, da se gre na del, da župani pristopijo zvezi. Tega se je zbal ljubljanski „Slovenec“ ter se zaletel s kolom na „katoliški podlagi“ v ljubljanskega župana, češ, da nikdo izmed gg. županov ne sme pristopiti taki zvezi, ker Hribar je liberalec, in mu ni nič do drugega nego do tega, da bi širil preko slovenske domovine liberalne misli, da bi si krepil na vse strani svoj upliv, itd. Vse tisto besedičenje je brez podlage; predobro poznamo ljubljanskega „Slovenca“ in zato vemo, da se protivi zvezi edino le iz tega vzroka, ker stoji v dotiki z njo župan Hribar. Za „Slovencem“ so zalajali tudi drugi klerikalni kužki, in „Primorski list“ je zacvilil; „zveza slov. in hrvatskih županov“ je mrtvorjeno dele g. župana Hribarja v Ljubljani. Zato opozarjamo primorske župane, da pustijo mrtvim mrliča pokopavati. Nihče naj se ne upiše, ker je trud in denar popolnoma zavržen. Kako samooblastno piše ta „Prim. list“ in kako „pametno“!!! Svetopisemski dohtarji pišejo take neumnosti o „pokopavanju mrličev“, in kar nihče naj se ne upiše, ker denar je zavržen. —

Mi smo povsem nasprotnega mnenja. L. 1898. dne 26. avg. smo pisali med drugim: „Zveza bi združila župane vseh slovenskih pokrajin v jedno celoto, dajala bi priliko, da bi se zastopniki slovenskih občinskih uprav sešli večkrat na razgovore o splošnih naših potrebah, ona bi držala tesno vkupe vez vsega Slovenstva.“ Dotaknili smo se še posebej naših primorskih razmer ter pokazali, kako ponekod skušajo uplivati na naše župane v škodo našemu narodu ter

rekli: „Taka zveza bi naše župane postavljala trdnješe na lastne noge, samozavest in odločnost bi rastla in občinske uprave bi postale neovrtna zaslomba naši narodnosti, zlasti ob mejah, tako, da bi si ohranili marsikatero obmejno posojanko, katero nam drugače sovražniki hoté kar čez noč iztrgati iz rok.“ —

Na županskem shodu je govoril tudi odlični župan iz Soske doline, g. M. Zega v Kanalu. V svojem govoru o organizaciji je rekel: „Združujejo se vsi stanovi, samo slovenski župani so si bili doslej tuji. Odslej bodi drugače. Vsak župan mora k temu pripomoči, a ker glas posamičnika ne izda dosti, zato naj se slovenski župani združijo. Potem se bo njihov glas drugače upošteval in veljal bo za glas vsega slovenskega naroda“. Na to je predlagal, da naj se za celo Slovenijo ustanovi „Zveza slov. županov“. Tako je govoril župan iz naše dežele, in njegova beseda zaleže gotovo več kakor ona „Slovenca“ in njegove sence „Pr. l.“ — Za ustanovitev županske zveze so se polegovali zelo tudi goriski rodoljubi, zato upamo, da se lepa ideja tudi uresniči, kakor tiče. — „Slovenec“ bi priporočal na vse kriplje tako zavezo, ako bi bila barvana strogo klerikalno ter bi jo imel tako v rokah, kakor ima, žal, „Našo Stržo“ — ker pa ni barvana z nikako barvo ter zveza hoče biti le zveza županov, mu to ni po godu. Zato se zaletava vanjo, in pa, ker sluti, da bi utegnil župan ljubljanski biti voljen načelnikom zveze. Gledé na to rečemo, da mesto načelnikovo pritiče tudi edino le ljubljanskemu županu, in se bolj, ker se isti piše: Ivan Hribar. V najkritičnejših in najtežavnejših časih za časa potresa in po potresu stoji na čelu Ljubljani ter modro izvršuje svoj posel. Do takega moža pač morajo gg. župani imeti zaupanje, in da njega izvole načelnikom, je le umevno in naravno.

Mi apelujemo danes na naše gg. župane, da v obilnem številu in če le morete vsi pristopijo „Županski zvezi“, ker s to zvezo je zapričet važen korak v našem splošnem narodnem delu za boljše prihodnost. Ne dajte se slepiti po brezvestnih klerikalnih glasilih, marveč poslušajte glas mož iz svoje srede, ravajte se po svojem prepričanju!

Kako se „Gorica“ briga za nas. — Že večkrat je stalo v „Gorici“ neko samosvestno zatrjevanje, da so čitatelji „Soče“ po novem letu jako redki. V zadnji „Gorici“ pa čitamo celo trditev, da: „Soča“ leži v zadnjih zdihljajih. Kako pobožne želje gojijo bivši „narodni voditelji“! Kajpak, lepo bi bilo za nje, da bi res že crknila ta ščentana „Soča“. Tudi zrtvovali bi radi nekaj tisočakov v ta namen. Našel se je celo „rodoljub“, ki bi rad kupil „Goriško tiskarno“ z vsem, kar je v njej. Reklo se je Gabršku: Denarja je dovolj, da se napravi tiskarna se v večjem obsegu, le ponudbo napravi. Na ta način bi se resili Gab. in „Soča“, ki leži v zadnjih zdihljajih. —

Mi odgovarjamo: „Soči“ se je godilo slabo vsa leta, odkar je v Gab. rokah. Poprej je izdajal dr. Gregorčič tisto malo „Sočico“ več let za naraščajo gld. 4.40 in si pridobil s tem tako velikanskih zaslug, da smo ga povzdignili na čast narodnega voditelja. Ko je nastopil Gab., je izdajal za isti denar takoj večji list. Letos izhaja „Soča“ kar trikrat na teden za samih gld. 6.60, dasi stane le uredništvo takega lista lepe novce! Vkljub vsem naporom „Goričanov“ pa ima „Soča“ se vedno nad 300 naročnikov več nego jih je prevzel Gab. od Gregorčiča.

Zgubo na „Goričanski“ strani nadomesté naši somišljeniki kmalu. („Soči“ je letos jako škodil naš — „Primorac“. Mnogim je preveč 6.60 za „Sočo“ in se zadovolé s „Primorcem“, ki je tednik in stane le gld. 1.60.) — Resnica je: za dobro izhajanje potrebujemo vsaj še 100 dobrih naročnikov, kar naj velja našim somišljenikom. „Goričanski bandi“ pa povemo, da „Soče“ še dolgo, dolgo ne bo konec, pač pa se v kratkem še učvrsti, da bo bodrila „Slovenca“ na delo še potem, ko bo docela pozabljena tista doba, v kateri sta neki Gregorčič in Coronini žalostnega spomina izdajala nestvor z imenom „Gorica“.

Razgled po svetu.

Spravne konference. — V seji češkega oddelka pravne konference je naznanil sekcijski načelnik Sagasser stališče vlade glede

preosnove volilnega reda za češki deželni zbor. Najprej pridejo v poštev te-le točke: Sprememba skrutinija liste pri volitvi nefidejkomisaričnega veleposestva; pomnožitev mandatov za mestno in kmečko skupino ter trgovinske zbornice; vredba direktnih volitev v kmečki skupini in splošne skupine; znižanje volilnega cenzurija; ustanovitev volilnih karj in veto-kurij. V presojo teh točk se je izvolil pododsek 10 članov.

Izvrševalni odbor narodne stranke v Ljubljani je v svoji seji dne 8. februvarja t. l. sklenil izraziti zahvalo češkim članom spravnih konferenc na Dunaju za njih izjavo, s katero so vstopili v pravna pogajanja, in je načelnistvo sporočilo to zahvalo načelniku češkega kluba, posl. drju. Englu, z naslednjim dopisom:

Vuše blagorodje!

Izvrševalni odbor narodne stranke na Kranjskem je v svoji seji dne 8. februvarja t. l. sklenil, izraziti Vam, zastopnikom čeških ljudskih strank zahvalo za izjavo, katero ste podali, predno ste vstopili v pravna pogajanja. Slovenski narod je z velikim zadoščanjem sprejel osobito Vašo zahtevo, da je jezikovno vprašanje urediti v vseh deželah, v katerih stanuje po več narodov. Ta dragoceni izraz slovenske vzajemnosti pozdravlja slovenski narod s trdno nado, da bodo zastopniki bratskega naroda češkega vedno vstrajali na tem stališču in zastavljali vse svoje moči v podporo slovenskemu narodu, da doseže jezikovno enakopravnost, ki mu je neizgibno potrebna za narodni obstanek.

Obveščajoč Vaše blagorodje o tem sklepu, si usojamo prositi, da ga blagovolite na znanje vzeti ter o njem obvestiti svoje češke tovarise pri spravnih konferencah.

Opetovano smo že poudarjali, da jezikovno vprašanje se ima rešiti pravilno edino na ta način, da se reši skupno za celo državo. Na tako zahtevo dr. Engla so Nemci takoj odgovorili, da ne, marveč imajo konference obsežati le Češko in Moravsko. Pričakovati nimamo mi pač nič od spravnih konferenc, tim manj, če se pomisli, da v teh konferencah niso obseženi niti nizavstrijski in slovaški Čehi, katerih je vendar na tisoče in tisoče. — Kje smo šele mi?!

Državni zbor je sklican na 22. t. m. Predsednik zbornice je že poslal vsem poslancem vabila za prvo sejo. Ker je bil le odložen drž. zbor, velja za prvo sejo dnevni red 20. dec. 1899.; izpuste se le nekatere ne več primerne ali že rešene točke. — Ali je vlada že gotova, da bo mogel drž. zbor redno poslovati? Težko, in vendar ga sklicuje. — Sicer pa nam pokažejo konference se pred otvoritvijo jasno, kako nam bo soditi nadaljevanje zasedanja drž. zbora. — Ogerska zbornica poslancev je sprejela proračun za l. 1900. z veliko večino, kakor temelj specijalni debati.

Francoski ministerski svet je sklenil, predložiti parlamentu zakonski načrt, po katerem se določi kazni pregnanstva za vse tiste cerkvene dostojanstvenike, ki agitujejo proti republiki.

Stavke. — Nič posebnega se ni zgodilo, na sploh je položaj nespremenjen. Ponekod dela nekaj premogarjev, ali večina je še vedno v stavki. V okraju Ousti-Homotov so spravili zopet 574 vagonov premoga na dan. — „Die Arbeit“, glasilo avstrijskih delodajalcev, razlaga, da gospodarji nikakor ne morejo odnehati, da bi se dovolil osemurni delavni dan, ker treba upoštevati, da v sedanjem pruskem Šleskem, kjer je več premoga, delajo po 12 ur, in torej, ako se upelje osemurni delavnik, ne bo mogoče zdržati konkurence. Kot vzrok stavkam navaja „Die Arbeit“ okolnost, da so v ostrovske-karvinkem okraju le premenili ure dela, ne pa jih podaljšali, in to iz tehniških ozirov. Ker so se delavci upirali, so jim hoteli dati poboljšek, ali delavci so stopili na dan še z drugimi zahtevami ter začeli stavke, hoté pokazati moč delavstva. Drugodi so na to nastopili solidarno z njimi. — Tako delodajalci — premogariji pa drugače!

Vojna v južni Afriki. — V „Informat.“ čitamo:

Buller mora napasti Bure pri Tugeli in je popolno vse jedno, ali s tem osvobodí Ladysmith ali ne. Osvoboditev tega mesta še ni tako nujna. (?) Buri se ga siloma ne morejo polastiti. Pač pa je drug vzrok, ki sili Bullerja, da napada, Roberts namerava v severnem delu kapske kolonije koncentrirati 50—60.000 mož, s katerimi se v drugi polovici februvarja jame pomikati proti državi Oranje. Tam imajo Buri k večjemu 25.000

mož in morajo zato skrbeti, da spravijo na ta di bojišča kar največ svojih moči. Z drugimi besedami: Armado okolu Ladysmitha nameravajo oslabiti in vsakega ne neobhodno potrebnega moža poslati na zahod. Angleži računajo pa ravno narobe; pri Ladysmithu hočejo zdržati Bure čim najdalje mogoče. Buller mora torej neprestano napadati in čeprav brez vsakega fakičnega uspeha. Gre se mu samo za strateški uspeh. Ako se mu pri tem posreči osvoboditev Ladysmitha, se boje, ako ne, tudi prav, ker to sedaj ni njegov glavni namen. Poskrbeti mora, da gre Roberts lahko neovirano do oranjske meje in doseže konečni uspeh.

Iz Kimberleya poročajo, da moči Burov znatno rastejo. Na vzhodni strani mesta delajo nasipe. Iz Rendsburga javljajo, da Buri so hoteli odbiti angleško desno krilo, kar se jim pa ni posrečilo.

Buri so zasedli pozicije pri Bloysfarmu. Tako gospodujejo nad 2 mostovima čez Tugelo. — Buller se je moral zopet umakniti na Tugelo. Desno krilo so zasedli Buri. Buri nameravajo naskočiti Greytown in Weston. Buller beži proti Estcourtu. V Ladysmithu primanjkuje živeža. — Zgube Angležev ob Tugeli so velike.

Za učitelje v Istri. — V prihodnjem zasedanju deželnega zbora istrskega pride na razpravo tudi poseben načrt, po katerem se ima zvišati plače učiteljem. Poslanec dr. Ghersa je razposlal vsem učiteljem vprašalne pole, da bo na podlagi istih imel najboljše argumente za zvišanje učiteljskih plač pri rokah. „Il Popolo Istriano“ prinaša jako simpatično pisan članek v prilog učiteljstvu. Prav, radovedni smo le, kako provedejo močni laški gospodje povišanje učiteljskih plač, in v slučaju, da pride do tega, kaj bodo zahtevali od ljudskih učiteljev za ono povišanje? Ali bodo postopali jednako za laske kakor za slovenske učitelje, ali bodo doprinesli prispevke k povišanju različni stanovi sorazmerno, ali se misli naložiti vse le na ledje ubogega kmeta? — Učiteljem privoščimo iz srca zvišanje, samo da bo laska gospoda hodila pri tem po pravi poti. K tej opazki smo opravičeni toliko bolj, ker predobro poznamo tisto „uzorno“ gospodarstvo laske gospode!

Raznotere vesti. — V Sisanu pri Pulju je ogrizla velika svinja majhno deklico, katero je bila pustila mati samo v kuhinji. Ogrizla jo je po jedni celi strani ter tudi pojedla kose mesa; otrok je umrl šele drugi dan. — V Pulju so našli te dni ob bregu v vodi truplo mehanika Fiala z Moravskega, katerega so pogrešali že od 20. dec. pr. l. — Sultan poseti parisko razstavo letos v velikem spremstvu in s prestolonaslednikom. Poprej pa obišče se nemškega cesarja. — V Sofiji nameravajo postaviti ruskemu carju osvoboditelju Aleksandru II. spomenik, ki bo vreden 300 tisoč frankov. Spomenik ima biti postavljen do l. 1904. — Občinski zastop v Heilbornu na Českem je sklenil imenovati jedno najlepših ulic: „Burska ulica“. — Baron Ad. Rotschild je umrl v Parizu star 77 let.

V nedeljo je bil na Dunaju češki shod, katerega se je udeležilo 2000 dunajskih Čehov. Med drugim so zahtevali, da bodi pri ljudskem štetju merilo materni jezik. — Praški župan dr. Srb skoro gotovo odloži svojo župansko cast v kratkem.

Slovensko gledališče v Ljubljani doseže z današnjo prestavo prvi tisoč svojih društvenih predstav. Gotovo velepomemben dan v našem narodnem napredku.

Hrvatsko društvo „Prosvjeta“ na Dunaju je imelo 28. p. m. v društvenih prostorih svoj občni zbor, na katerem je bil izvoljen tak-le odbor: gg. Josip Vugrin, predsednik, Petar Pacirski, podpredsednik, Skender Holujevič, tajnik, Makso Sostarič, blagajnik, Janko Matesič, knjižničar, Andrija Radetič, arhivar, Fran Novak, novinar, in Ivan Kern, odbornik. Odbornikov namestniki: Stjepan Kovačić, Milutin Benković in Ivan Sebastian. Revizorji: Drag. pl. Susković, Fran Sopijanac in Josip Juraj Strossmayer.

„Slavjanska Lira“. — Tamburaški glasbeni list. Izdaja in urejuje g. H. Vogrič. Cena za celo leto 15 K, za pol leta 8. Uredništvo se nahaja v Trstu, via Cologna 21. Doblili smo na pogled 1. zvezek. Obsega: Na zdar! Koratnica; Silvestrova noč in Bogomilovo slovo. List bo dobro došel posebno tamburaškim društvom. Oceno prepuščamo glasbenikom.

Narodno gospodarstvo.

Zaloga soli. — Glasom razpisa c. kr. finančnega ministerstva z dne 17. januarja leta 1900 št. 3489 se bodo v svrhu preskrbljevanja južne Štajerske in Kranjske s soljo s 1. marcem leta 1900 v Celju in Ljubljani ustanovile c. kr. zaloge za oddajo soli. V

teh c. kr. zaloga za oddajo soli oddajala se bo bela istrska morska sol za ceno 18 K 80 h in sol za živino za postavno ceno 10 K za 100 kg. brez zavoja na tehnični skladišča. Od omenjenega roka nadalje zniža se cena za jedilno sol pri c. kr. oddajnem uradu za sol v Trstu od 19 kron 30 h na 18 K 80 h. Razpečevanje morske soli iz zalog v Ljubljani in Celju ter iz oddajnega urada za sol v Trstu dovoljeno je samo v okolisu Istrije, Trsta, Gorice in Gradiske, Kranjske in južne Štajerske vstevši politične okraje Slovenji Gradec, Maribor in Ljutomer. Razpečevanje morske soli iz teh treh zalog v druge nego navedene okoliše je torej prepovedano in podvrženo dohodarstveni kazni po določilih §§ 319 do vstevši 322 doh. kaz. zak.

Poročilo ravateljstva „Trgovsko-obrtna zadruga“ v Gorici z neomejenim jamstvom za poravnili mesec januar 1900.

1. Število zadržnikov dne 1. jan. 1900.	1483
Naraslo tekom meseca za	45
Padlo tekom meseca	3
Štev. zadržnikov dne 31. jan. 1900. je znašalo 1475	
2. Število deležev dne 1. jan.	2790
Prišlo deležev tekom meseca	103
Odpadlo	7
Število deležev dne 31. jan. znašalo je	2886
3. Svota vplaćanih deležev do 1. jan.	222880-08
izplaćanih	12056-66
Svota vplaćanih deležev dne 1. jan.	235720-74
Svota podpisanih deležev po 300 kron dne 31. jan.	865800-—
4. Predumov je bilo izplaćanih do 1. jan.	536381-98
Prišlo tekom meseca	39346-46
Odpadlo	8550-28
Stanje predumov dne 31. jan.	506169-16
5. Dopolnilni zaklad je znašal 1. jan.	47468-21
Tekom meseca se je doplaćalo	8559-14
Stanje dopolnilnega zaklada dne 31. jan.	51027-35
6. Do konca meseca prosilo je 1423 prosilcev za predjume v znesku	1,096.005-08
Dovolilo se je v znesku	83342-44
Izplaćalo	783913-24
7. Hranilne vloge so znašale dne 1. jan.	261872-36
Vložilo se je tekom meseca	35398-18
Izplaćalo	17347-13
Stanje hranilnih vlog dne 31. jan.	269423-31
v — knjižnič. povprek po — kr. — vin.	8851-58
8. Gotovine dne 1. jan.	75680-88
Svota prejemkov tekom meseca	75892-94
izdatkov	8639-47
Saldo dne 31. jan. in pri poštni hran.	151573-82
9. Denarnega prometa blaginice od dne 1. dec. do 31. dec.	151573-82
Hranilne vloge se obrestujejo po 4½%. — Predjumi se vraćajo v enem ali večtedenskih obrokih z obrestni vred po dogovoru. Posojila na krajši čas na menjico se obrestujejo po dogovoru. — Seja ravateljstva vsak ponedeljek ob šestih uri zvečer. Uradne ure so od 9. do 12. dopoldne in od 3 do 4. popoldne vsaki dan.	

Anketa o vinski klavzuli.

(Dalje).

Dr. Henrik Tuma, deželni poslanec in odbornik v Gorici: Po mojem mnenju so dali povod vinski klavzuli Madjari, ki so pri vsem v Avstro-Ogerski odločilen činitelj. Na Ogerskem je pred 10 leti uničila trtna uš vinograde; trebali so vina, in — klavzula jim je prišla prav kakor nalašč. Sedaj si je pa Ogerska že tako opomogla, da italijanskih vin ne potrebuje. Zato sedaj akcija proti klavzuli. Če so bile planinske dežele pred 8 leti za klavzulo, je skoro umevno iz prej navedenih razlogov. Planinske dežele so bogate le lesa. Dalmacija in Primorsko pa tega — posebno prva — v izobilju nimata; in uničeni bodeta po ti klavzuli, če je ne odpravijo. Prav je storilo „Trgovsko in obrtno društvo za Goriško“, da je začelo akcijo glede klavzule ter sklicalo kot početek današnje posvetovanje. Dejal sem, da se je Ogerska opomogla; v kratkem pa bo že toliko vina producirala, da bo preplavila celo Avstrijo. In naše vinorodne dežele v Avstriji morajo vsled tega energično nastopiti proti klavzuli, ki se mora odpraviti. Sem zato, da se naloži tolikšna carina italijanskim vinom, da — kakor je dobro rekel gosp. župan Muha — jih več sem ne bo. Če se tako naredi, potem bomo saj imeli enega konkurenta manj, ker bode Ogerska že takó v velikansko konkurenco našem vinu. Bodočnost naša pa obstoji v tem, da začnemo vino izvažati.

Glede na trditev gosp. Iv. Sauniga o pomoči vlade moram reči, da bi vlada že pomagala, samo, če bi jo mi znali prijeti. Trebamo ustanovljati „vinarske zadruga z neomejenim jamstvom“. In baš v tem bi tičala ena velikih zadač, katero ima „Društvo veleposestnikov na Goriškem“. Istotako naj se združijo v društva mali kmetje in mali posestniki po okrajih ter si snujejo „vinarske zadruga“. In takim „vinarskim zadrugam“ bi dala vlada isto toliko podpore kot je sedaj daje deželnim zborom.

Gosp. Zega Mihael iz Kanala govori o početku klavzule. Je proti klavzuli že radi tega, če bi že ne bilo drugih vzrokov, ker italijansko vino ne prihaja sem ravno najboljše. Na meji je „preiskovanje“ vina

nedostavno. Pripoveduje o znani aferi glede grškega vina, ki je romalo skozi Italijo v Avstrijo. Klarzula koristi z večine samo Italiji, ki jo pa zlorablja. Naša poslanca bi imela tu prav mnogo dela. Upa pa, da ob pravem času poredeta vladi: naj vendar pomisli, kaj dela? hoče-li res popolnoma uničiti naše vinogradništvo? — Mesto petijotiziranja naj se raje naši ljudje uče umnega kletarstva. Naroča, da naj „Trgovsko in obrtno društvo za Gorisko“ strogo pazi na petijotiziranje.

Gospodična F. priimek?
— uzor pridnosti.

Hlapec

vajen živine in vsemu domačemu delu
vdobi dobro službo v Gorici.

Št. 987/St. A. V Gorici, dne 11. februarja 1900.

Razglas.

Opozorijo se vsi osebnj dohodarini podvrženi, da dne 15. februarja t. leta izteče rok za vložitev napovedi zadevajajočih se tega davka.

Oni, ki niso še tega storili, naj vložijo omenjene napovedi še pred pretekom roka pri davčnem oddelku c. kr. okrajnega glavarstva v Gorici V. Teatro št. 5, da se izognejo neljubim posledicam.

Od c. kr. okrajnega glavarstva.

Oddá se v najem
hiša z vrtom
v Dolenji Vrtojbi.

Hiša je služila doslej kot duhovsko stanovanje. — Natančneje poizvedbe pri lastniku gosp. M. Saunigu, veleposestniku v Biljah.

Izšel je za leto 1900.

Kažipot in koledar po Primorskem

z natančnimi podatki

vseh krajev, uradov, trgovcev, obrtnikov itd. itd.

Vdobja se

v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček v Gorici.

Cena: mehko vezan 80 kr., trdo vezan fl. 1-20

Naznanilo.

Podpisani dovoljujem si naznanja gg. gostilničarjem, odjemalcem piva, ter slavnemu občinstvu iz mesta in dežele sploh, da otvorim s 1. marcom t. l. dve podružni zalogipiva in sicer:

v Gorici na Kornu na kance alic Ascoti št. 25
(v hiši gostilničarja J. Ciuffarina)

pod vodstvom gospoda Ferdinanda Žagarja in:

na Goričici pri „Rebku“

pod vodstvom gosp. Franca Furlan-a, gostilničarja in posestnika.

V upanju, da s tem vstrežem čast gg. odjemalcem iz hribov ter onim iz gornje vipavske doline, ter z ozirom, da vsled govečanja in prenovljenja vrhniške pivovarne, ista izdeluje povsem izborno in dobro pivo — za kar je bila trdka v toku tega meseca odlikovana z častno diplomom in zlato svetiljo na rimski in brusselski razstavi — se za blagohotna naročila topla priporočam

Josip Rovar,

glavni zastopnik in zalagatelj prve kranjske eksportne pivovarne na par

T. Fröhlich — Vrhnika

Gorica, Rabatišče št. 18.

Zaščitna znamka: SIDRO.

LINIMENT. CAPSICI COMPOS.

iz Richterjeve lekarnice v Pragi

priporočano kot izvrstno bol ublažujoče mazilo; za ceno 40 kr., 70 kr. in 1 gld. se dobi po vseh lekarnah. Naj se zahteva to splošno priljubljeno domače zdravilno sredstvo vedno le v orig. steklenicah z našo zaščitno znamko s „SIDROM“ namreč, iz RICHTERJEVE lekarnice in vzame kot originalni izdelek le tako steklenico, ki je previdena s to zaščitno znamko.

Richterjeva lekarna „pri zlatem levu“ v PRAGI.

Anton Pečenko

Vrta ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8
priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
istarskih
vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

Anton Bertolotti

kamnosek

v Gorici na Franc-Jozefovi cesti št. 33.

Zaloga

nagrobni spominkov vseh slogov

po ugodnih cenah

od 8 do 200 gld.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladničar
v Gorici na Kornu št. 3.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmice, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Franc Obrdank,

dosedanji poslovodja sodovke

g. Josipa Hrovatina na Goriščem

naznanja gg. odjemalcem, da je prevzel to tovarno v svoje področje.

Novoporočenci pozor!

Stejen si v čast naznanjati slavnemu občinstvu, da sem razširil trgovino pohištva v ulici Vitarini, glavni vhod v gosposki ulici.

Anton Breščak

v Gorici, gosposka ulica 14, blizu lekarne Gironcollejeve.

V zalogi ima vsakovrstno pohištvo za vaki stan. Pohištvo je po najmodernejih slogih, posebno spalne jedilne in posetne sobe so po Nemškem slogu odlikovanih črnogojevih delavne v ulici Ponte nuovo in via Leoni, katere so lepše in ukusneje izdelane in ceneje od Dunajskih in Budapeštanskih tovarn. Ostalo pohištvo je od prvih mizarskih mojstrov.

Sprejema se naročila in izdeluje po izbiri obrisa, najceneje in v najkrajšem času.

Bogača zaloga podob na platno in šipo z različnimi okvirji. Belgijska brušena ogledala vsake velikosti. Različno pohištvo, kakor: toaletne mizice, različna obešala, preproge za okna i. t. d. Različne stolice z trja in celulojda, posebno za jedilne sobe. Blazine iz strune, afriške trave, z žimami in platnom na izbero ter razne tapetirije.

Reči, katere se ne nalajajo v zalogi, preskrbijo se po izbiri cenikov v najkrajšem času.

Daje se tudi na obroke, bodisi tedenske ali mesečne. Pošilja se tudi izven Gorice po železnici in parobrodih.

V zalogi
ima najelegantnejše
sobe, na katere se
še posebej opo-
zarja!

Dobi
se
povsod

prilgo znano
Kalodont
najbolje sred-
stvo za čišče-
nje z o b.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tiskarna
E. Riessner, v Nunski ulici 3,
(nasproti nunski cerkvi)

priporoča pred, dolovščini in slavnemu občinstvu svojo lasno izdelovalnico umenit evitije za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobništev, za mrtvaške potrebe, voščeno sveče itd. vse po zmeri cen. — Naročila za dožuj izvršuje točno in solidno. Priporoča slavnemu občinstvu tudi svoje S. el.) tiskarno črk na perilo. (P. el.)

Kuštrin Anton
trgovec
z jedilnim blagom
Gosposka ulica št. 23.

Priporoča svojo zalogo jestvin in kolonijalij po jako nizkih cenah.

Ima zalogo vsakovrstnega olja, na vadnega in najfineje vrste „Luka“.

Razpošilja naročeno blago tudi na deželo po pošti od 5 klg. naprej.

Obljubljuje točno in hitro postrežbo.

SAUNIG & DEKLEVA

V Gorici — Nunška ulica 14-16 — V Gorici

Prodajalnica
in
edina mehanična
popravilnica
šivalnih strojev

Brez konkurence! V zalogi se na haja nad 100 šivalnih strojev n. pr. za čevljarje, krojače in šivilje. Vsi stroji za šivilje se vdobé od gld. 32 naprej.

V zalogi imata tudi dvokolesa, puške in samokrese.

Tiskarna ustanovljena leta 1893., je oskrbljena z najmodernejšimi črkami.

„Salonska knjižnica“

„Slovanska knjižnica“.

„Knjižnica za mladino“.

„Primorec“.

„SOČA“.

„Kažipot“.

Goriška Tiskarna

A. GABRŠČEK,

zaloga vsakovrstnih izgotovljenih tiskovin za županstva, cerkvene, šolske in druge urade
v Gosposki ulici št. 9. v Gorici,

sprejema naročila za tisek vsakovrstnih tiskovin,
kakor:

vabila k veselicam in plesom, račune, zavitke in listovni papir z natisnjeno trdiko za trgovce in zasebnike, raznovrstne vizitnice s primernimi zavitki in elegantnimi škatlicami.

Tiskovine po vzorcu za zasebnike, urade, društva itd.
izvršuje točno in natančno po zmerni ceni.

Sledeče tiskovine ima tiskarna izgotovljene v zalogi:

Za županstva: Spisek za volilce, glasovni imenik, kontrolni razkaz (za volitve), opravični zapisnik, blagajnični dnevnik (z glavo), sklep računa, proračun, domovnica, ubožni list, plačilni nalog, vročilni list, razna povabila (k volitvi, k novačenju, v občinski urad), vabilo starešinam k seji (z dnevnim redom in brez njega), pobotnice, zapis za mrličem, izkaze o premembah stanovaščev (za vojaše), poštni dnevnik, kazenski zapisnik, prošnje za oproščenje vojašev itd.

Za cerkvene urade: Liber bapt., Liber def., Liber matr., Status anim., Testim. mortis, Testim. matrim., Fides mortis et sepult., Fides matr., Nota pro den. factis (in faciendis), Fides Nativit. et Bapt., Testim. status, liber, krstni list, mrtvaški list, pobotnica za oblagacije in za plače, izkazi umrlih, račun (z raznimi prilogami) itd.

Za šole so v zalogi vse tiskovine v slovenskem, hrv. in ital. jeziku, kakor razrednice, tednik, oprav. zapisnik itd.

Za sodne urade: opr. zapisnik, zapisnike, vročilne liste, vabila, plačilne naloge, malotne tožbe, pooblastila, izvršilne prošnje itd. itd.

Vsako naročilo, bodi tiskovno ali iz zaloge se izgotovi v teku 24 ur.

V zalogi „Goriške Tiskarne“ A. Gabršček so izšle knjige

„Materino delo za Boga in domovino“, za Slovenke priredil Simon Gregorčič ml. Cena s poštnino 70 kr.

„Zgodov. črtice iz pokrajne grofije goriške in gradiške“, Spisal Simon Butar. Cena s poštnino 55 kr.

„Dene slovenskih povesti“, Črtice iz ruskega, poljskega, slovaškega in hrvaškega življenja. I. Cena s poštnino 55 kr.

Simon Gregorčičeva zbirka posmi. Cena lični izdaji 30 kr.

Ant. Funta izbrane pesmi. Cena lični izdaji 50 kr.

Pagiaruzzi-Krilanove poezije (dve knjigi) in spisi v prozi. Cena vsem snopičem s poštnino 1 gld. 60 kr.

Anton Klodičev „Materin blagoslov“. Cena s poštn. 18 kr.

„Epizoda iz kulturne zgodovine goriške“, ali košček zgodovine goriškega c. kr. gimnazija. Spisal mons. Andr. Marušič. Cena s poštnino 12 kr.

„Slovanska knjižnica“. Izhaja 15. dan v mesecu. Do konca leta 1898. je izšlo 81 snopičev. Celoletna naročnina gld. 1-80.

„Knjižnica za mladino“. Izšlo je 24 snopičev. — Cena vsakemu snopiču je 25 kr. Kdor naroči vse snopiče, jih dobi po 20 kr. —

„Slovanska knjižnica“, za odrasle, začela izhajati začetkom l. 1897. I. zvezek „O te ženske!“ stane broširan gld. 1-10, vezan gld. 1-60. V kratkem izide II. in III. knjiga zanimive vsebine.

„Gluhonemi“. Zgodovina in sedanja metoda njih vzgojevanja. 350 strani velike osmine. Spisal Anton Rudež. Zvezana cena gld. 1-30.

„Bele noči“. Sentimentalen roman. Cena 25 kr.

„Ben-Hur“, roman iz časov Kristusovih. Angleški spisal L. Wallace, poslovenil Podravski. Trdovezan gld. 1-65, mehkovozan gld. 1-80.

„Kako je ravnati z mlekom?“ Slovenskim živinorejcem posebno udom mlekarstvih zadržal spisal Milan Ivančič v Tolminu, 1 iztis 15 kr., 10 iztisov gld. 1.

Trdo vezan
gld. 1-90.

РУЧНОЙ

Mehko vezan
gld. 1-60.

Русско-Словинский Словарь

(Ročni rusko-slovenski slovar)

IN

Kratka slovnica ruskega jezika

(Краткая Грамматика Русского Языка)

V kratkem izide „Slovensko-ruski slovar“ in „rusko-slovenski slovar“